Rop Gonggrijp geniet wereldwijd aanzien als netstrijder

‘Rond de bliksemstart van Xs4all hangt een mooie mythe’

Behalve als vermaard pionier met de organisatie van hackerfestivals en oprichting van Xs4all geniet Rop Gonggrijp wereldwijd respect vanwege zijn niet aflatende strijd voor privacy en vrijheid van meningsuiting op internet. Een man met serieuze zorgen, die hoopt dat we wakker worden door de NSA-onthullingen. Want het is vijf over twaalf.

Loopbaan
Robbert Valentijn Gonggrijp, geboren te Amsterdam op 14 februari 1968
1989 oprichting Hack-Tic, blad voor computerkrakers (archief: hacktic.nl)
1993 oprichting Xs4all met Felipe Rodriquez, Paul Jongsma en Cor Bosman
1998 oprichting beveiligingsbedrijf ITSX (Information Technology Security eXperts)
2003 Ontwikkeling GSMK CryptoPhone voor beveiligd onderling mobiel verkeer
2006 Wij Vertrouwen Stemcomputers Niet

Organisatie hackerfestivals:
1989 Galactic Hacker Party in Paradiso, Amsterdam
1993 Hacking at the End of the Universe (HEU), Biddinghuizen
1997 Hacking in Progress (HIP), bij Almere
2001 Hackers at Large (HAL), in Enschede
2005 What the Hack (WTH), in Liempde

Foto’s: Frank Groeliken
Tekst: Peter Olsthoorn

Het gesprek begint met vragen van Rop: “Wie interview je in de serie aartsvaders?”

Teus Hagen, Ted Lindgreen, Daniel Karrenberg, Piet Beertema, Dick Bulterman en Jaap Akkerhuis van het CWI/NLnet, Kees Neggers, Erik Huizer en Boudewijn Nederkoorn van Surfnet, Rob Blokzijl en Wouter Hoogland van Nikhef/Cern, Cor Bosman en jij van Xs4all. Dit gezelschap is natuurlijk arbitrair gekozen, met de nadruk op Amsterdam.

“Ik ben meer een techneut, net als de meeste personen die je aartsvaders noemt. Voor mijn gevoel zijn sommigen meer sterke bestuurders, die overal hadden kunnen werken maar toevallig in de internetwereld terecht kwamen en met mensen werkten die technisch onderlegd waren.”

Dat geldt evenzeer voor de technici. Het criterium is: hebben ze vroeg gepionierd met internet? In dit geval met succes, maar dat hangt altijd van tal van toevalligheden af. Er is hier ook weinig uitgevonden voor internet, de technologie kwam uit Amerika en in Amsterdam is die vlot en doortastend opgepakt.

“Ik heb daar ook over nagedacht en zie een grens in 1989. Tot die tijd was onzeker of internet het zou worden. Tussen 1989 en pakweg 1993 had je steeds meer mensen, ik schat enige honderden, die doorkregen dat internet dominant zou worden. Niet videotex, of een soort Minitel en geen top-down structuur met betaling per afname of tijdseenheid. Dat het netwerk bottom-up zou ontstaan.
In die periode was het geen toevalligheid meer zoals ervoor, maar was er een sterk gevoel dat dit het zou gaan worden. Alhoewel toeval altijd een rol blijft spelen natuurlijk.”

Het opvallende is dat in een NRC-artikel uit 1984 al over het revolutionaire van netwerken wordt geschreven; Arpanet bijvoorbeeld als voorloper van internet. Teus Hagen zegt dan al: ik wil geen baan meer zonder verbinding.
Het is niet zo helder af te bakenen wie er meer pionier, entrepreneur of manager waren. Chief of indian, beide heb je nodig. Soms kunnen ze het niet meer vertellen. Bijvoorbeeld Euronet-oprichter Arko van brakel vertelt ook het bizarre verhaal van Simon Cavendish.

“Simon Cavendish vormt wel een archetype dat is gecreëerd door de cultuur van Amsterdam. De stad trekt uit de hele wereld, maar met name uit Engeland, mensen aan die even weg moesten uit hun eigen omgeving. Om welke reden dan ook, meestal drugs. Ik heb in 1993 lang met hem zitten praten tijdens één van de hackerfestivals. Bijzonder type.”

XS4all begon eerder dan Euronet, vanaf 1 mei 1993…

“Dat moment staat minder vast dan mensen denken. Rond onze bliksemstart hangt een mooie mythe, die deels waar is. Er was al een aantal mensen dat op internet zat. “Wij waren met onze vriendjes met modems aangesloten. Dat was al een poos eerder dan 1 mei 1993.”

In 1989 schreven jullie in het onvolprezen blad Hack-Tic over NLnet, internet en de eerste internetworm. Het duurde nog vier jaar voor jullie zelf toegang boden.
“In de statuten van Hack-Tic werd al gesproken over de oprichting van een Hack-Tic netwerk. In 1992 is daar een aparte stichting voor opgericht. Mijn kennis over internet is van nog eerder: 1990/1991.
Als hackers zaten we vanaf ongeveer 1985 op de X.25 pakketgeschakelde netwerken van de PTT’s. Via universiteiten konden we ook op netwerken als Bitnet en Arpanet. We gebruikten accounts van voormalige studenten of kregen telefonisch wachtwoorden van systeembeheerders. Zaten we eenmaal op de Unix-systemen, dan konden we zien wie er accounts hadden of niet meer gebruikten.

In feite runden we vanaf eind jaren tachtig een informele internetprovider. Wie er via ons op wilde, konden we helpen. We deelden accounts met journalisten die wilde weten hoe internet werkte. Zo hielpen we Francisco van Jole, die een boek schreef over internet, aan toegang.
We zouden onmiddellijk worden opgepakt als we doorgingen met dat werk. Honderden mensen zaten via de universiteiten van Utrecht, Groningen en Amsterdam online. Systeembeheerders wisten dat of werkten er zelfs aan mee. De komst van de Wet Computercriminaliteit was mede een reden om met Xs4all een officiële provider te worden."

Ted Lindgreen van NLnet beweert jullie niet de eerste maar vierde op particulieren gerichte provider waren. Is dat juist?

"In mijn herinnering waren wij de eersten die het aan het publiek aanboden, maar er waren meer partijen die rond dezelfde tijd hetzelfde deden. Het is niet meer precies duidelijk wanneer welke partijen, welke diensten in welke kring begonnen aan te bieden.
HCC en Knoware waren in elk geval in dezelfde tijd aanwezig als Hack-Tic Netwerk / Xs4all. Door de media-aandacht rond Hack-Tic waren wij in mijn beleving de enigen die een beperkte zichtbaarheid hadden voor het gewone publiek."

Heb je ook zelf in Unix netwerken of met bulletin boards gepionierd?

"Nee, bulletin boards gebruikte ik toen ik veertien, vijftien jaar was in 1982 of '83; Neabbs en later Saga. Met akoestische modems van 300 baud waar je je telefoonhoorn in stopte. Later 1200 baud en 1200/75. Thuis waren we er vroeg bij met computers. M'n eerste ZX computer had ik al toen ik 13 was, vervolgens ZX spectrum. M'n vader schreef op de Tandy 100 en toen 200 als journalist voor De Telegraaf. Op m'n 17e kreeg ik m'n eerste klusje voor een bedrijf."

Ik herinner me vroege nieuwsgroepen van Hack-Tic op internet…

"Ja, Usenet was het sociale medium van toen. We begonnen met de newsgroup hachtic.heibel en nog een stel waarvan me de namen ontschoten zijn."

Zeg dat wel, nogal wat heibel en koppen die tegen elkaar sloegen…

"Die ervaring met heibel hadden wij al met de bulletin boards. We leerden meteen dat de snelle communicatie, met instant reacties, niet het beste in mensen naar boven haalt. Ironie werd niet begrepen. Dat leidde tot de uitvinding van smileys.
Het was ook aardig om te zien hoe bij bijeenkomsten van Neabbs en Saga je ineens schlemielige, soms autistische, jongetjes zag die zich presenteerden als de halfgoden van het systeem. Dat was een enorme eye-opener. Als je in real life een beetje moeite hebt om een gesprek gaande te houden, dan ga je online communiceren.
De communicatie via computers trok onevenredig veel mensen aan die psychisch moeilijk zaten. Ook de vroege hackerbeweging. Ga maar na: verstoord dag-en-nacht ritme door nachtenlang doorwerken, experimenteren met drugs, sociaal niet goed kunnen meekomen, problemen in vriendenkringen.
Ik heb bij Hack-Tic ook mensen moeten afleveren bij de crisiszorg."

Het is nu mainstream geworden…

"Dat was nog een tijd dat uren staren naar een computerscherm als afwijkend gedrag werd gezien. De communicatie kluisterde mensen aan het scherm. 'Je zit al twee uur naar dat schermpje te staren. Wat ben je aan het doen? Wat is dat voor een toestand?…' Dan was je dus een contactgestoorde nerd."

spoor
4a
spoor
5a

Volgens Teus Hagen en Ted Lindgreen zijn Felipe en jij in 1992 naar een vergadering van hun Unix-gebruikersclub NLUUG gekomen om te vragen hoe het moest met internet ontsluiten voor het publiek…

"Dat herinner ik me niet. Ik onthoud weinig, ben niet zo nostalgisch ingesteld en heb al helemaal niets aan administratie bewaard. Het zou voor historisch onderzoek praktisch zijn geweest als ik minder had weggegooid. Ik heb altijd een soort angst om te worden weggezet als iemand die 'vroeger' alles beter vond
Wel weet ik nog dat we niet wisten hoe het zat met de wederverkoopregels. Mocht het juridisch wel ? Impliciet was het signaal dat het niet mocht. Toen we het expliciet nagingen, bleken er geen contractuele bezwaren."

NLnet begon al in '89 bedrijven aan te sluiten. Hebben jullie ook van NLnet gebruikgemaakt in het begin?

"De internetaansluiting betrokken we vele jaren van NLnet. Dat was ook de enige mogelijkheid in Nederland, want Surfnet mocht alleen universiteiten aansluiten. PTT ontsloot geen internet."

Internetaanbod raakte in commercieel vaarwater. Is er een kans geweest om internet niet commercieel als nutsvoorziening aan te bieden, zoals De Digitale Stad?

"Nutsvoorzieningen zijn toch ook commercieel? Ik zou daar wel vóór zijn geweest, maar de tijdgeest was een volkomen andere. Privatisering kreeg vleugels, ziekenhuizen, scholen. Het hoogtepunt van de beweging dat de overheid dom is en de markt slim.
Tot op de dag van vandaag denk ik dat Nederland niet had moeten zeuren en vanaf 1997 overal glasvezel had moeten aanleggen. Dat zou grote voordelen hebben opgeleverd. Zo'n infrastructuur waarmee mensen vreselijk snel het internet op kunnen, genereert veel meer economische activiteit dan dat die kost. Iedereen een aansluiting aanbieden, betaald uit publieke gelden; leef je uit, ga je gang. In die 15 jaar zou zich dat dubbel en dwars hebben uitbetaald.
Maar dit werd de tijd dat de onzichtbare hand van de markt alles goed zou maken. Nu zien we de problemen die dat heeft gecreëerd tot aan de OV-chipkaart toe. Het publieke belang is op de schop gegaan. Spoor, waterschappen, woningbouwcorporaties, overal heeft het persoonlijk belang van de managers het algemeen belang verdrongen. Who cares?"

Heb jij nu glasvezel?

"Privé een simpel ADSL-lijntje. Dit deel van Amsterdam[-Oost red.] ontbeert glasvezel. Mijn snelle behoeften worden gedekt door twee servers in een rack bij Xs4all met 1 gigabit internet. Dat heb ik thuis niet nodig."

Terug naar de Xs4all-historie. Al 800 aanmeldingen op de eerste dag.

"Ja, vooral door een groot artikel op de openingsdag in de Volkskrant van Francisco van Jole. Bovendien was er een reservoir van mensen die internet nog goed kenden uithun studietijd aan de universiteit, Amerikaanse expats die het kenden en universitaire medewerkers."

Modems uitgedeeld aan klanten?

"Er waren heel veel modems in Nederland, omdat Girotel ze had uitgedeeld en veel mensen wisten dat je met een computer online kon gaan. De bodem was dus extreem vruchtbaar toen we begonnen. We hoefden nauwelijks iets te doen.

Lokaal bellen tegen betaling van één tik bestond al. Voor Amsterdammers was het dus extreem gunstig. Daarbuiten lag het anders en was het interlokaal inbellen duur."

Hoeveel inbellijnen hadden jullie voor die eerste 800 klanten?

"Vier lijnen, belachelijk weinig. De planning was gericht op 500 abonnees voor eind 1993. Dan konden we een beetje onkosten en een huurlijn betalen. We gingen niet uit van explosieve groei, maar moesten wel heel snel uitbreiden."

Wat niet lukte…

"PTT kreeg dat niet voor elkaar. Het was nog mijn woonhuis in de Bijlmer. PTT Telecom was net bijgekomen van de hausse in faxaansluitingen. Elke aansluiting had twee aderparen en die fax paste mooi op het tweede paar. Toen kwam internet eroverheen en daar was PTT helemaal niet klaar voor. Die snelgroeiende providers bezorgde PTT weer stress."

Met die vier lijnen in jouw woning in de Bijlmer hadden jullie ook geen topservice in gedachten. Ik herinner me nog dat ik alleen om vijf uur 's morgens altijd kon inbellen…

"Het werden acht lijnen, maar Xs4all was het eerste jaar geen serieuze internetprovider. Nadat we begin 1994 naar een echt kantoor aan de Prins Hendrikkade verhuisden werd het beter."

Klanten liepen niet massaal weg?

"De enige reden dat we overleefden, was het ontbreken van andere internetproviders die wel een goede dienstverlening aan consumenten konden bieden. Iedereen was aan het klungelen met te weinig lijnen. Na de verhuizing gingen we naar 20, 30 en later 50 lijnen. Toen ging het hard.
Zeker in het eerste halfjaar waren we aan het leren. Er was ook nog geen browser, alleen tekst en Gopher voor databanken. Abonnees konden er nog niet zo veel mee. Veel abonnees leverden hun mail nog af met UUCP. Dat zetten ze klaar, belden in, verstuurden het en haalden hun mail binnen om dan binnen 2 minuten weer uit te loggen. Dat eerste halfjaar was niet representatief voor het vroege internet, want surfen deden abonnees nog niet. Had ook nauwelijks gekund."

Hadden jullie concurrentie van De Digitale Stad?

"Zij kregen subsidie en konden daarmee 20 lijnen aanschaffen, terwijl wij nog op acht zaten. PTT een keer een foutje gemaakt en die 8 met DDS verbonden en de 20 lijnen met Xs4all.We hebben DDS toen wel geholpen.
Spoedig ging het ook crescendo met tientallen lijnen tegelijk. Dat gaf PTT geweldige stress want Xs4all zat aan de rand van het gebied van de centrale voor Amsterdam-Centrum Singel en dat was moeilijk aansluiten. Die lijnen waren niet voorhanden of hingen achter een zogenaamde concentrator, waarbij er alleen verbinding werd gemaakt als je wilde bellen. Dat bleek later de oorzaak van de aanvankelijk mysterieuze verbreking van verbindingen."

Daar was toch over te praten?

"Ook toen we in 1994 al honderden lijnen hadden, nam PTT ons nog steeds niet serieus. We belden namelijk nooit. Ze verdienden geen geld aan uitgaand verkeer, alleen aan abonnementen. We hebben ze toen moeten uitleggen dat de lampjes wel allemaal aanstonden. Dat andere mensen dus wel geld besteedden om hierheen in te bellen.

Na een paar jaar was een half procent van de totale Nederlandse belminuten naar Xs4all. Dus 1 op de 200 lampjes die aan waren, waren van ons. Abonnees hingen een of twee uur op onze inmiddels honderden inbellijnen.
Er was een periode dat PTT'ers in het stadsdeel Centrum helemaal gek werden van een netwerk dat ineens zwaar belast was. Het netwerk was, volgens geruchten door een onderaannemer, vreselijk slecht in kaart gebracht. Dus bijschakelen van lijnen was een groot probleem, al lag de stoep voor ons pand vrijwel permanent open. Op een bepaald moment ben ik interne aansluitnummers van PTT gaan noteren zodat ze bij PTT konden voorkomen dat ons netwerk er weer uit zou liggen bij een volgende ingreep in het netwerk."

PTT/KPN begon zelf in 1995 met Planet Internet en in 1996 met World Access internettoegang aan te bieden. Ze moesten het belang toch doorzien?

"Dat inzicht kregen ze pas vanaf 1995. Het eerste jaar van onze groei hebben we problemen ondervonden. Toen KPN het belang door kreeg, werd de service van het netwerkbedrijf ook direct flink verbeterd en maakten we dat niet meer in die ernstige mate mee."

Wel concurrentievervalsing door KPN?

"Niet dat we gemerkt hebben. Ik denk wel dat ze heel goed gekeken hebben hoe wij dat deden en welke verkeerspatronen er waren om het net te dimensioneren. Ik weet niet of er Chinese muren stonden tussen het netwerkbedrijf en de internetaanbieders van KPN."

Die bestonden toch enkel in theorie?

"KPN had een monopoliepositie voor het vaste netwerk. Op het moment dat KPN een dienst leverde waarmee ze met ons concurreerden, zou je toch mogen verwachten dat ze vanwege die positie de informatie niet gebruikten om een dochter op het paard te helpen. Een hele naïeve verwachting misschien…
Niets van wat wij deden was rocket science. Ook de opzet van een landelijk netwerk van inbelpunten niet. Dat was vrij snel gerealiseerd. We begonnen in Zoetermeer, omdat ook Rotterdam en Den Haag daarmee gedekt waren. Vervolgens eentje die Utrecht dekten en toen hadden we in één klap lokaal inbellen voor een groot deel van onze abonnees. Die nummers bestaan overigens allemaal nog en zijn in 2011 gebruikt om het verzet in Libië en Tunesië inbelnummers te bieden om te kunnen internetten."

Die mogelijkheid is tijdens de opstanden in Noord-Afrika nauwelijks gebruikt, begreep ik van de woordvoerder van Xs4all. Maar je hebt je wel erg veel ingezet voor de publieke zaak met successen met de festivals. Daar heb je enkele jaren van je leven voor gegeven…

"In de jaren van een festival was het hectisch en was er ook enorme persoonlijke druk. Wat er fout kon gaan, daar kon ik maar beter niet aan denken. Het ging ook regelmatig helemaal fout en dan werd dat ook ter plekke en vaak stante pede opgelost.
Logistiek ging er vaak wat mis, bijvoorbeeld veel te weinig douches op het kampeerterrein. Dat werd dan opgelost met een webcammetje op de wachtrij voor de douches.
Ik deed dat absoluut niet in m'n eentje, maar werd geholpen door een hele community. Vooral die van '93 en '97.. Ik deed het absoluut niet in mn eentje. In feite was iedereen crew, samen bouwden we het op.
Vandaag de dag kan dat niet meer vanwege de enorme berg voorwaarden waaraan je moet voldoen. Mojo en Heineken hebben een draaiboek van een halve meter dik om dat nog te kunnen bouwen. Organisaties als die van ons zijn daarmee weg getreiterd."

Jullie festivals waren prachtig. Op Wikipedia staat dat ze 'wereldberoemd' waren. Is dat niet overtrokken?

"In de hackerswereld waren ze internationaal vermaard. Het CCC met het Chaos Communication Camp in Duitsland en Hope in New York vanaf 1994 putten er inspiratie uit voor hun hackerfestivals."

Jij was als vermaard hacker en zorgen uitende, buitengewoon krachtig en scherp formulerende activist in Duitsland en New York regelmatig keynote speaker. Later werd je meer activist. Wanneer vertrok je bij Xs4all? Hoe lang vond je het leuk?

"Officieel in 1997. Dat jaar was ik vooral druk met de organisatie van Hacking in Progress en minder met het bedrijf. Ik vond de hele tijd dat ik er zat leuk. Maar mijn betekenis is meer van de aanloopperiode en de eerste jaren; van 1989 tot 1994 zeg maar. Toen het bedrijf zo begon te groeien is Felipe veel belangrijker geworden."

Meer zakelijk talent?

"Ook, maar hij kon ook de rust opbrengen om zo'n club te leiden en iedereen gerust te stellen dat het wel goed zou komen als er problemen waren. Ik ben veel onrustiger. Ik had de ideeën. Ik deed ook in '95 en '96 nog wel technisch overleg. Ik nam nog deel aan het BZ-overleg…"

BZ-overleg?

"Broodje Zaak. Daarmee hield de telefoniste de bellers van ons lijf. 'Nee, Cor zit in een BZ-overleg.' Dat klonk indrukwekkend. Zaten we om de hoek in de broodjeszaak nieuwe dingen te bedenken en problemen op te lossen."

Was er soms wel verschil van mening?

"Tja…. Niet zo heel veel. Er was zo veel te doen om de groei op te vangen. En het was zo helder wie er wat moest doen. Xs4all voerde het gevecht met Scientology. We hadden, zeg maar, voldoende werk en vijanden om onderling op één lijn te blijven.
We vormden een platte organisatie waarin iedereen zijn eigen ding deed. Toen ik weg ging waren we met zo'n 25, 30 mensen. Op dat punt kregen we de managementproblemen die horen bij de grens van tien werknemers."

Platte organisatie, kon dat?

"Dat kwam door het aannamebeleid. We namen vrienden aan of mensen die dat konden worden, omdat ze hetzelfde over netwerken dachten als wij. Mensen die konden functioneren in een totale chaos. Hier heb je 100 gulden, koop maar een bureau en een stoel en daar kun je je computer wel inprikken."

Is dat niet een imago dat je graag blijft oproepen? De tent draaide toch goed en zonder een zekere structuur lukt dat toch niet? Dat geldt toch ook voor de hackers?

"Het was een zooitje gedurende de hele PH-periode [Prins Hendrikkade]. Een chaos, stoffig, vies. Overal kabels geplakt. We waren nog aan het ontdekken en daar pasten mensen bij die zelfstandig konden denken en handelen. Daar hadden we er veel van. Dat was onze redding."

Hoe lang kon dat doorgaan?

“We zijn later naar twee opgeknapte flats gegaan en toen werd het ietsje netter, maar nog jarenlang bleef het een zooitje. Tot drie, vier jaar geleden was er nauwelijks een hiërarchie. Veel ruimte voor eigenzinnige figuren, op blote voeten en zo.”

Wie hield de centen in de gaten? Kwam er genoeg binnen?

“Was soms lastig. Bovendien deden we de administratie niet goed. Toen UPC begon met internet hoorde ik eens een collega opmerken dat het een factureringsbedrijf was dat experimenteerde met internet en Xs4all was een internetbedrijf dat experimenteerde met facturering.
We hebben één keer een miljoen gulden geleend om pops in heel Nederland op te zetten. Een aantal malen hebben we er eigen geld in gestopt, vooral Felipe met een aantal keren tienduizenden guldens. Dat waren buffers die ook terugkwamen met inkomsten later.”

Hoe werd de aandelenverdeling?

“Xs4all bleef lang een stichting, maar toen we wilden lenen moest het een BV worden. Felipe heeft een structuur gemaakt die we allemaal snel goed vonden. Geld was geen primaire kwestie, laat staan dat we vermoedden dat het gigantisch veel miljoenen zou opleveren. Dat idee heerste gewoon niet. We konden net de lijnen en de tien mensen betalen. Pas drie jaar later kwam de geldzucht in de markt.”

Van wie kwam het eerste bod op Xs4all?

“Er waren andere partijen dan KPN. Ik noem geen namen want ik heb getekend om daarover niet te spreken. Het waren de voorspelbare partijen, maar die overnamegesprekken werden nooit heel serieus. Dat vonden we niet erg.”

Waarom uiteindelijk verkocht aan KPN?

“Toen we echt wilden verkopen was KPN de enige serieuze gegadigde. In 1997 realiseerden we ons dat het inbellen op internet een doodlopende weg werd en zagen we in dat het opzetten van een landelijk netwerk voor ADSL ons niet zou gaan lukken in concurrentie met KPN.
We hadden de power users die toch vrij snel naar anderen zouden gaan die wel ADSL zouden bieden. We zouden tientallen miljoenen nodig hebben en dat zou een te grote aanslag op het bedrijf zijn.”

Ontbeerden jullie de moed om te gaan knokken?

“We hebben scenario’s om door te gaan serieus bekeken, maar we kwamen nooit uit op een mogelijkheid die ons beviel. Het zou een harde zakelijke toestand worden met te veel concurrentie. We zagen dat KPN het andere providers die ADSL wilden bieden, zoals Cistron, heel moeilijk maakte.
Kijk, er waren twee opvattingen. Ik was in 1997 sowieso klaar met een xs4all met dertig mensen. Ik ben geen manager, aspireer dat niet. Ik hoefde geen rol meer te hebben, zeker niet met de verwachting te moeten groeien naar honderd mensen.
Degenen die wel aspiraties hadden om met Xs4all door te gaan, hadden financiële twijfels. Wilden wij wel ondernemers zijn met tientallen miljoenen schuld?”

Hoeveel aandeelhouders had Xs4all bij verkoop?

“Dat waren er acht, onder wie mensen die dat niet wilden weten voor de buitenwereld. Dat laat ik dus ook maar zo.”

Hadden Felipe en jij de meerderheid?

“Samen wel, maar dat kwam meer door Felipe dan door mij. Hij had er steeds geld in gestopt en dat was in aandelen omgezet. Hij had dus een veel groter aandeel.”

Was het prettig om financieel onafhankelijk te worden?

“Ja, nee… Ik vind dat een moeilijk onderwerp. Natuurlijk was het prettig, maar allerlei mensen riepen dat ik nu vrijheid kreeg om dingen te doen die ik wilde. Maar ik heb altijd dingen gedaan die ik wilde doen, al in de Hack-Tic tijd. Als het me om het geld was gegaan had ik wel andere mogelijkheden gepakt. Ik had een tijdje een uitkering, verkocht spullen op de HCC-beurs en Hack-Tic. Bij Xs4all verdiende ik als bestuurder niets, bij de BV een bescheiden salaris.”

Verkoopbedrag?

“Is ooit eens in het openbaar genoemd door iemand die betrokken was bij de verkoop en boos was op een ander. Maar het is nooit goed opgepikt. Ik heb ervoor getekend om het bedrag niet openbaar te maken. Daar houd ik me aan.”

Waarom doen we moeilijk over geld en miljonair worden?

“Weet ik niet, stukje Nederlandse cultuur om daar terughoudend mee te zijn. We praten gewoon niet graag over eigen geld. Het doet er ook niet zo veel toe, zeker niet voor anderen.”

Ben je calvinistisch?

“De Nederlandse cultuur draag ik mee, maar onze familie was niet religieus. M’n vader al drie generaties niet en m’n moeder had haar katholieke opvoeding al jong achter zich gelaten.”

Doe je nog klussen? Heb je een betrekking?

“Betrekkingen heb ik zelden gehad, alleen als werknemer in de eigen BV’s. Na Xs4all heb ik mede het beveiligingsbedrijf ITSX opgericht, dat later is verkocht. Vast werk interesseerde me nooit veel.”

Wikileaks geholpen en gefinancierd?

“Nee, ik heb in IJsland 10.000 euro voorgeschoten, maar dat kwam keurig terug omdat Wikileaks voldoende eigen middelen had. Verder zeg ik daar niets over zolang er nog tekenen van vervolging zijn in de VS?

Wat doe je nu met internet?

“Ik publiceer op m’n blog. Ben net wat dingen op een rijtje aan het zetten, een persoonlijk verhaal. Ik geloof werkelijk dat we in een aantal opzichten in een bijzondere tijd leven. We zien het verval van onze beschaving, van onze samenleving. We zijn op weg naar lagere organisatiegraad. De problemen die we nu overal zien zijn niet toevallig.”

Mede door internet veroorzaakt? Of is internet juist de oplossing voor nieuwe structuren?

“Nee, geen van beide. De wortels van die problemen staan beschreven in Limits to Growth uit 1972. De exponentiële groei op veel terreinen, vooral economisch en financieel, legt een te groot beslag op natuurlijke hulpbronnen.”

Vrijwel in dat jaar is internet geboren dat nu zo’n grote invloed heeft. Jij ziet dat internet toch volkomen los staan van die problemen en oplossingen?

“Het is meer een gelijktijdige ontwikkeling. Ik zie geen oorzakelijk verband en zeker geen oplossing van internet. Natuurlijk, het is een majeure ontwikkeling. Maar die vindt plaats op een moment dat we als mensheid pieken. In die zin is er misschien wel een verband.”

Biedt internet niet in elk geval de ultieme mogelijkheid om te vluchten voor die problemen? Vluchtig leven met de sociale media?

“In die zin dat het een additionele omgeving biedt, maar er zijn heel veel manieren om te vluchten…”

Wat vind je van de NSA-onthullingen? Verbaasd?

“Snowden is dapper geweest en heeft de wereld een grote dienst bewezen. Ik denk dat het goed is dat mensen zich gaan realiseren dat we allemaal op zeer grote schaal worden afgeluisterd bij alles wat we doen.
Hackers weten natuurlijk al wat langer wat er allemaal kan en deels ook wat er werkelijk gebeurt. Wat dat betreft is het beeld wat de meeste mensen van afluisteren hebben nu een stuk realistischer en dat is goed. Nu is de vraag of we er met z'n allen ook iets aan gaan doen...”